

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 1 9 1 1 0 1 2 1

6.
razred

Torek, 7. maj 2019 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: Učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpisi svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili.

Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Piši čitljivo in s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 16 strani.

N 1 9 1 1 0 1 2 1 0 2

N 1 9 1 1 0 1 2 1 0 3

3/16

PRILOGA

I. DEL

RAZISKOVALCI

1 Ljudje že stoletja potujejo v neznanoto. Prvi raziskovalci so se podajali na pot, da bi našli nova bivališča, novo obdelovalno zemljo in s tem nove vire hrane, da bi sklepali zavezništva z oddaljenimi ljudstvi in osvojili nova ozemlja, da bi širili novo vero, da bi odkrili nove trgovske poti itd.

2 Raziskovalci so se podajali v kraje, ki jih ni bilo na zemljevidu in kjer so nanje morda prežala sovražna ljudstva. Priobalna ljudstva so se izpopolnila v izdelavi plovil in se podajala na dolga, nevarna potovanja ob obalah Evrope in še dlje, do Afrike, Amerike in Arktike. Znane so bile tudi odprave po kopnem – neustrašni popotniki so se podajali v puščave severne Afrike in Azije.

3 Tudi v sodobnem času raziskovalci raziskujejo po neznanem in velikokrat težavnem terenu, kjer nanje prežijo številne nevarnosti. Najpogosteje potujejo, da bi bolje spoznali nove rastlinske in živalske vrste, delovanje različnih ekosistemov in da bi preučevali kamnine in fosile.

4 V TROPSKEM PRAGOZDU

Odprave v tropski deževni pragozd so za raziskovalce pravi izliv, saj v njem vladajo vročina, vlaga, tema in hrup. Zaradi gostega rastja vanj ne more prodreti veliko sončnih žarkov in pot skozi podrst je zelo počasna in naporna. Dodatne nevarnosti pomenijo globoke reke, ki jih je težko prečkati, piki žuželk in bolezni, kot je malarija. Toda džungla s tisoči različnih živalskih in rastlinskih vrst je za raziskovalce velik užitek.

5 POLARNE ODPRAVE

Na polarnih območjih, na Arktiki in Antarktiki, se morajo raziskovalci spopadati z nasploh najostrejšimi razmerami. Pot jim otežujejo ledeniki, plazovi in globoke razpoke v ledu. Temperature se velikokrat spustijo pod -50°C . Močni vetrovi dvigajo snežne viharje, zato udeleženci polarnih odprav nosijo več plasti toplih in zračnih oblačil.

OBRNI LIST.

6 ODPRAVE PREK PUŠČAV

Poznamo več različnih tipov puščav. Nekatere so peščene, druge skalnate, v nekaterih raste grmičevje. V vseh pade le majhna količina dežja in v mnogih so pogosti peščeni viharji. V njih tako rekoč ni najti vode, sence in zavetja. Ker nad puščavami ni oblakov, čez dan sonce neznansko pripeka, ponoči pa je mraz. Raziskovalci si prizadevajo izgubiti čim manj telesne tekočine, zato delajo zvečer, ko se temperature spustijo.

7 RAZISKOVANJE OCEANSKIH GLOBIN IN PODVODNIH JAM

Več kot dve tretjini zemeljske površine prekriva voda, vendar so morske globine še vedno najmanj raziskani predeli na svetu. Tam raziskujejo življenje globokomorskih bitij, globoke podvodne jame in potopljene ladje. Pri globokih potopih znanstveniki potrebujejo posebno opremo, ki jih ščiti pred velikim pritiskom vode. Pogosto morajo premagovati vrtince ali se plaziti skozi ozke prehode.

(Prirejeno po: Philip Wilkinson, Najlepša knjiga o raziskovalcih, Učila, 2002, in National Geographic Junior, maj 2013, str. 32.)

(Vir slike: <https://goo.gl/5bZ3fR>. Pridobljeno: 8. 11. 2018.)

N 1 9 1 1 0 1 2 1 0 5

5/16

II. DEL

Dim Zupan

TRIJE DNEVI DREKCA PEKCA IN PUKCA SMUKCA

Na zborni klopci pod kostanji je bil dogovorjen zelo važen sestanek. Šlo je za uničeno Andrejevo nogometno žogo. Maneken Jože je prerezal usnje tako nesrečno, da se ni dalo zašiti. Andrej se doma ni upal povedati, da je žoga, ta prava nogometna, izgubljena za vse čase. Njegov oče je imel namreč zelo staromodne poglede na to, kako je treba paziti na svoje stvari. Če Andrej ne dobi žoge do počitnic, bo oče takoj vedel, da je nekaj narobe.

Ubogi Andrej se je od tragičnega dogodka spremenil. Postal je tih, zamišljen, otožen. Mulci ga niso mogli gledati takšnega. Zato so se dogovorili za sestanek, kako priti do denarja za novo žogo, saj so končno vsi igrali z njo. Vsak naj dobro premisli in preuči vsako možnost. Obstajal je samo en problem. Prava usnjena nogometna žoga je veljala kup denarja.

Širje fantje so se počasi bližali zborni klopci, kjer je že vse gomazelo. Oni so sklicali sestanek in brez njih se ni mogel začeti. Tam je bil tudi Andrej. Malo stran se je usedel na korenino kostanja in grizljjal slamico.

»Vsi vemo, zakaj smo se zbrali,« je začel sestanek Tine, ki je bil najboljši govornik, »upam, da imate kakšne dobre predloge.«

»Kaj če bi nabirali zdravilna zelišča?« je od zadaj zatulil Bebo.

»Jaz pa mislim,« je s tankim glaskom predlagal Janezek, »da bomo najhitreje zbrali denar, če zbiramo star papir.«

»Res je,« je zaklical Tadej, »zraven lahko nabiramo še staro železo in ga vozimo na odpad.«

»Tudi s Tevžem imava predlog,« se je Tine obrnil k Tevžu, »no, povej jim.«

»Vsi veste,« je začel Tevž, »koliko so se zadnje čase podražile steklenice. Če se zavzamemo, jih lahko zberemo na stotine. Najprej, če jih vsak vzame doma po nekaj, se to ne bo nikomur poznalo. Potem lahko pregledujemo smetišča, podstrehe, stare lope, zelo dobre so tudi okolice gostiln in trgovin.«

Nadaljeval pa je Tine: »Izračunala sva, da s štiristo dvanajstimi steklenicami pridemo skozi. Za to količino jamčiva, da jo lahko zberemo do počitnic.«

Val odobravanja in občudovanja je sprejetel navzoče. Nekaj jih je tudi zaploskalo.

Tevž in Tine sta bila sila zadovoljna, z neprikritim veseljem sta pogledala najpomembnejša mulca, svojo največjo konkurenco. Če bi prodrla s steklenicami, bi bil to res pravi uspeh.

Drekec Pekec in Pukec Smukec sta stikala glavici in se nekaj dogovarjala. Nastala je grobna tišina. Vsi so nestrpno pričakovali njun predlog.

»Steklar Drobnič nima otrok,« je počasi začel Drekec Pekec, »denarja pa ima na kupe.«

»Zato pa ima tistega sivega pudlja,« je od zadaj pripomnil Bebo.

»Poglejte,« je nadaljeval Drekec Pekec, »k njegovemu blagostanju smo posredno prispevali tudi mi.«

»Samo z denarjem za okenska stekla, ki sta jih razbila vidva,« je šegavo pripomnil Tevž, »si lahko kupi avto.«

OBRNI LIST.

N 1 9 1 1 0 1 2 1 0 6

»No, vidite,« je rekel Drekec Pekec, »pravzaprav smo mi tako rekoč tihi partnerji.«

Vsi so debelo gledali Drekca Pekca. Da bi govoril neumnosti na tako važnem sestanku, niso mislili.

»Z Drekcem Pekcem sva sklenila,« je rekel Pukec Smukec, »da je prav, da nam tudi on enkrat pomaga.«

»Gre za pudlja gospe Drobničeve,« je razlagal Drekec Pekec.

»Da ne storita kaj žalega tej lepi živalci,« je od kostanja sem z grozo v glasu zavpila Tina.

»Nič se mu ne bo zgodilo,« je spravno nadaljeval Drekec Pekec. »Se spominjate, ko se je lani izgubil? Že naslednji dan je bil oglas v časopisu. Zraven je bila razpisana nagradica, ki je dovolj za žogo in še za kakšen sladoled povrhu. S Pukcem Smukcem sva se odločila, da se bo ta podelj v kratkem spet malo izgubil.«

(Odlomek.)

(Dim Zupan: Trije dnevi Drekca Pekca in Pukca Smukca. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991. 105–107.)

N 1 9 1 1 0 1 2 1 0 7

I. DEL

**Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo *Raziskovalci*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.**

1. Kaj izvemo iz posameznih odstavkov v uvodnem delu besedila? Na vsako črto napiši ustrezno črko. Ena možnost je odveč.

1. odstavek _____ A Raziskovanje danes

2. odstavek _____ B Neugodne vremenske razmere

3. odstavek _____ C Kopenske in pomorske odprave

Č Namen raziskovanja nekoč

(1 točka)

2. Prvi raziskovalci so se na pot podajali tudi zaradi vsakodnevnega preživetja. Kateri podatki iz besedila to potrjujejo? Navedi 3 podatke.

(1 točka)

3. S katerimi nameni raziskujejo sodobni raziskovalci? Odgovori v obliki povedi.

(2 točki)

4. Za katere odprave veljata spodnji trditvi? Na vsako črtico napiši številko ustreznega odstavka (od 4 do 7).

Raziskovalci lahko preučujejo veliko raznolikih rastlin.

_____

Raziskovalci potrebujejo potapljaško opremo.

_____

(1 točka)

5. Kako raziskovalci ravnajo ob neugodnih vremenskih razmerah?

Na polarnih območjih: _____

V puščavah: _____

(1 točka)

6. Katera težava je skupna raziskovalcem tropskih, puščavskih in polarnih odprav?

_____

(1 točka)

7. Ali imajo raziskovalci vseh odprav težave z viharji? Obkroži.

DA

NE

Odgovor pojasni v obliki povedi.

_____

(2 točki)

N 1 9 1 1 0 1 2 1 0 9

8. Glagolu *potovati* dopiši besedi, ki spadata v isto besedno družino. Poišči ju v 2. odstavku.

_____

(1 točka)

9. a) Glagoli v 2. in 3. odstavku so v različnih časovnih oblikah. Zakaj?

_____

(1 točka)

9. b) Poimenuj obe časovni oblici.

2. odstavek _____

3. odstavek _____

(1 točka)

10. V povedi obkroži ustrezno obliko glagola.

Raziskovalci se morajo na odpravah primerno obleči/obleč.

(1 točka)

11. Preberi poved.

Raziskovalci so se podajali v kraje, ki jih ni bilo na zemljevidu.

Na katero besedo se nanaša podčrtana beseda?

_____

(1 točka)

12. Preberi poved.

Pot otežujejo ledeniki, plazovi in globoke razpoke v ledu.

12. a) Vprašaj se po podčrtani besedi.

(1 točka)

12. b) Katere vrste je podčrtani pridevnik? Obkroži.

- A Lastnostni.
- B Vrstni.
- C Svojilni.

(1 točka)

12. c) Dopolni poved. Na črto napiši pridevnik v primerniku.

Reka je bila _____ (globok), kot so sprva pričakovali raziskovalci.

(1 točka)

13. Besede v oklepajih postavi v pravilno obliko. Napiši jih na črti.

13. a) Raziskovalci potujejo zaradi _____ (nove živalske vrste).

(1 točka)

13. b) Znanstveniki lahko morske globine raziskujejo samo z

(ustrezna oprema) _____.

(1 točka)

N 1 9 1 1 0 1 2 1 1 1

11/16

14. V vsaki povedi je ena napaka. Popravek napiši na črto.

14. a) Pri globokih potopih v prihodnosti nebo težav z opremo. _____

(1 točka)

14. b) Raziskovalci so pluli ob Evropskih obalah. _____

(1 točka)

14. c) Prvi raziskovalci niso preučevali fosile. _____

(1 točka)

OBRNI LIST.

15. Šestošolci in šestošolke morate za šolski časopis napisati, kaj želite biti po poklicu. Ti si želiš postati raziskovalec/raziskovalka. Napiši zaokroženo besedilo in pri tem upoštevaj podatke iz izhodiščnega besedila. V svoje besedilo vključi:

- zakaj si želiš postati raziskovalec/raziskovalka,
- katero področje si želiš raziskovati in zakaj,
- na katere težave pri svojem delu lahko naletijo raziskovalci.

Napiši zaokroženo besedilo, dolgo do 6 povedi.

A	3
B	2

Rad/-a bi bil/-a _____

Učenec/učenka 6. razreda

N 1 9 1 1 0 1 2 1 1 3

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Dima Zupana *Trije dnevi Dreka Pekca in Pukca Smukca*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Izhodiščno besedilo bi po vsebini lahko razdelili na dva dela. O čem govorita?

1. a) Prvi del: _____

(1 točka)

1. b) Drugi del: _____

(1 točka)

2. Kdaj poteka dogajanje v odlomku? Obkroži.

- A Pred poletnimi počitnicami.
- B Med poletnimi počitnicami.
- C Po poletnih počitnicah.

(1 točka)

3. Kaj o Andreju izveš iz besedila?

V odgovoru napiši:

- zakaj se Andrejevo vedenje spremeni,
- kako se ta sprememba kaže,
- ali je Andrej v družbi priljubljen. Utemelji.

Besedilo naj bo zaokroženo, dolgo do 6 povedi.

A		3
B		1

N 1 9 1 1 0 1 2 1 1 5

4. a) Tine in Tevž bi rada denar za žogo zbrala s starimi steklenicami. S tem pa želita doseči še nekaj drugega. Kaj?

(1 točka)

4. b) Katera poved kaže, da je bil njun predlog dobro sprejet? Izpiši jo.

(1 točka)

5. Preberi poved.

Nastala je grobna tišina.

Kaj pomeni podčrtana besedna zveza? Razloži s svojimi besedami.

(1 točka)

6. Kateri pregovor ustreza vsebini izhodiščnega besedila? Obkroži.

- A Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.
- B Kdor ne uboga, ga tepe nadloga.
- C V nesreči spoznaš prijatelja.
- Č Po toči zvoniti je prepozno.

(1 točka)

OBRNI LIST.

7. Napiši zaokroženo besedilo. V njem predstavi:

- Drobniča (navedi vsaj dva podatka o njem),
- kako sta Drekec Pekec in Pukec Smukec povezana z Drobničem in
- kaj načrtujeta,
- kje sta dobila zamisel za svoj načrt.

A		4
B		2

---

8. Podobna besedila, kot je izhodiščno, je pisal tudi Leopold Suhodolčan. Napiši naslov enega njegovega dela.

(1 točka)

Skupno število točk: 45